

Persones com coses

David Foster Wallace (DFW) anava a fons. Descrivia detalladament, excessivament i esbiaixadament en alguns casos, seguint sempre el fil aparentment subjectiu del narrador, semblant a vegades al d'un subdèu que fantasieja o que sembla que miri tangencialment. Vicenç Pagès diu que al minimalisme imperant, DFW va oposar-hi una prodigalitat lúdica. És així, però aquesta prodigalitat és molt ben triada, ajuda a cosificar, a estandarditzar i, en definitiva, a fer que el lector reconegui els personatges que va trobant als contes. Individus estranys, sí, però també bons exemples d'aquesta societat global on vivim, que confon realitat i realitat virtual, barrejant-ho tot en el poti-poti de les nostres vides. Sembla que no hi hagi objectivitat en DFW. Els seus narradors o els seus narradors-personatges són persones especials, que ens interessin, però no perquè siguin *diferents*, sinó perquè són individus com tants d'altres. És també per això que no costa gens d'endevinar, per exemple, el final d'*A dalt per sempre*, el primer conte escollit (no necessàriament l'ordre de la traducció catalana coincideix amb l'original) d'*Entrevistes breus a homes repulsius*, el segon dels tres reculls de contes que DFW va escriure. No ens costa perquè el final ja el sabem. L'últim conte de *La nena dels cabells estranys*, el primer recull, es titula *Per sort, l'executiu de comptes sabia tècniques de reanimació cardiopulmonar*. El títol resumeix el que passarà. El narrador hi actua com una càmera, però també i, sobretot, com un subdèu perifèric. Mentre va fixant-se i desviant-se en tot de detalls –ben entès: només en alguns detalls– ens va dient què ha passat a les vides de l'executiu i del vicepresident encarregat de la producció exterior, i què és el que senten, un vespre com tants d'altres, mentre abandonen el lloc de feina, ja tard. Però sobretot també ens diu el mateix d'altres *personatges* que situa al mateix nivell que ells dos, *personatges* com l'edifici, l'ascensor, el pàrquing d'executius o el casc de la moto d'un d'ells. I és que molts escriptors han personificat objectes. DFW, en canvi, cosifica els seus protagonistes. Bo i que els vulguem veure *diferents*, els personatges dels seus contes són també com tants d'aquells que coneixem a les pantalles de televisió. Sovint no tenen nom. No cal. Els reconeixem perquè "ser *diferent*" no eximeix de ser també un qualsevol

d'aquesta societat uniformitzada, on tots tenim els mateixos referents i mites perquè hem mirat i perquè hem viscut mirant les mateixes pel·lícules i els mateixos programes. És així com el narrador de *La persona deprimida* ens presenta el protagonista anomenant-lo senzillament *la persona deprimida*. Ja en fem prou.

Els contes més assequibles? Els primers, que són també aquells menys experimentals, sovint més llargs, contes on hi ha més polpa i més esforç a fer versemblant la ficció, menys essència de laboratori, menys treball antropològic, tot i que DFW no el deixés mai de banda. Comencin, doncs, llegint contes com *Lyndon* o *Animalons inexpressius*, que m'ha recordat

el remolí de les primeres cent planes de *L'escombra del sistema*. Contraposant-los a "la prosa inflada" dels contistes anteriors a Txèkhov i potser volent sorprendre'ns rebatejant conceptes, Vicenç Pagès qualifica aquests contes de "poètica de l'esporgada". Són també novel·les en potència, com deia Llorenç Villalonga d'un conte d'Espriu.

De l'antologia de Periscopi, potser em sobren alguns contes curts. L'última de les *Entrevistes breus amb homes repulsius*, per posar un exemple. El narrador-personatge està inversemblantment fascinat per *Embruixada*, una sèrie de televisió que els lectors més grans potser també han vist. Ell no pot aturar el món com feia Elizabeth Montgomery amb un moviment circular de la mà, segons escriu DFW. Em sembla que també arrufava el nas. I també em sobra la sorpresa final d'*Encarnacions de nens cremats*, que és un dels quatre contes d'*Extinció*, el tercer recull. Sense aquesta sorpresa el conte funcionaria: no seria tan dur, però l'oblit continuat dels dos adults no seria tan difícil de creure.

Com a tants d'altres, també a *La filosofia i el mirall de la natura*, el primer conte d'*Extinció*, els personatges són especials, rars, quasi impossibles. Però tampoc no ens sorprenen perquè formen part de la realitat virtual d'avui, una realitat que en el temps d'*Extinció* trobàvem sobretot al còmic, a la televisió o al cinema, i també en els catàlegs en què es descriuen les instruccions d'algunes joguines i a les planificacions escolars. Tot ja era tan inestable com ho és avui i, alhora, també com avui, tan global. A les últimes planes de *L'ànima no és una forja*, un dels millors contes, el narrador, massa distret i massa dispers fins llavors, acaba il·luminant-nos com un déu de primera quan parla del seu pare i de la feina que fa i de les il·lusions que té. Parodiant el que DFW escriu referint-se al professor substituït que hi apareix, és com si tots vivíssim sempre en una rutinària provisionalitat, com si tots fóssim "substituïts de llarga durada" perquè també és com si vivíssim per anar sent el que es preveu que serem o perquè ens passi el que es preveu que ens passarà. Personatges com tants altres. Víctimes de professors que són també tan víctimes com ho era aquell escriptor d'*El resplandor*. Escrivia la mateixa frase durant hores i hores, durant dies i dies. I ens ho explicaven amb la fredor kafkiana d'un catàleg. *

David Foster Wallace es va suïcidar el 12 de setembre del 2008
ARXIU

ANTOLOGIA DE CONTES
David Foster Wallace

Selecció i pròleg:
Vicenç Pagès
Traducció:
Ferran Ràfols
Editorial: Edicions del Periscopi
Barcelona, 2016
Pàgines: 440
Preu: 19,50 euros